

REPERE ÎN STUDIUL REGIMULUI JURIDIC AL ARBORILOR ȘI ARBUȘTILOR DIN AFARA PĂDURILOR

Dr. Mihai-Bogdan IONESCU-LUPEANU

Abstract

In the broader context of the necessity to increase the quantity and quality of green spaces, both inside and outside urban agglomerations, as an indispensable element in the management of climate change and ecosystem services, as well as for increasing resistance to pests and biotic diseases, in the conditions in which the issue of the protection of trees and shrubs is the subject of several specialized normative acts, the author analyzes their legal regime from the perspective of other (non-specialized) normative acts, concluding that a wide-ranging labor for completing, concentrating and systematizing the legislation it is necessary, indicating the directions in which this effort should be directed.

A particular attention is paid to the need to penalize non-compliance with the obligation to carry out maintenance measures for green spaces with trees and shrubs by their owners and administrators and the obligation to drain excess water from the surface of green spaces into the rain water collecting network, in connection with which de lege ferenda proposals are advanced.

Keywords: *wildlife protection, trees, shrubs, legislation, Romania, legal regime.*

1. Introducere

Arborii și arbuștii oferă o paletă largă de servicii ecosistemice, în special în mediile urbane, unde aportul acestora la bunăstarea locuitorilor este evident¹, cel

---

¹ Blaz Klobucar, Johan Östberg, Björn Wiström, Märit Jansson, *Residential urban trees – socio-ecological factors affecting tree and shrub abundance in the city of Malmö, Sweden*, *Urban Forestry & Urban Greening*, vol. 62, 2021, 127118, ISSN 1618-8667. Material disponibil la <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127118>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1618866721001436>). Accesat la data de 18 iulie 2023.

La nivel global se observă atenția deosebită care se acordă diversificării pădurilor urbane, acestea constituind un element important al managementului creșterii rezistenței în fața dăunătorilor și bolilor biotice, a schimbărilor climatice și pentru creșterea serviciilor ecosistemice [Grant L. Thompson, Audrey McCombs, Marcus D. Jansen, *Relationships between consultant discipline and specified tree*

mai important și vizibil efect fiind reducerea poluării aerului. S-a apreciat că „în condițiile actuale, este importantă extinderea spațiilor verzi și deschise cu toată infrastructura lor verde și optimizarea utilizării terenului din punct de vedere calitativ și cantitativ”².

Reglementarea tăierii și protecției arborilor și arbuștilor constituie o constantă pentru mediul urban, însă prezintă variații cauzate de factori geografici, politici, culturali și fiscali³.

În România, protecția arborilor și arbuștilor face obiectul unor acte normative specializate, cum ar fi Legea nr. 289/2002 privind perdelele forestiere de protecție, republicată⁴, cu modificările și completările ulterioare, Legea pomiculturii nr. 348/2003, republicată⁵, cu modificările și completările ulterioare, Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice⁶, aprobată prin Legea nr. 49/2011⁷, Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, republicată⁸, cu modificările și completările ulterioare, cu modificările și completările ulterioare, sau Legea nr. 97/2023 privind protecția arborilor remarcabili⁹, care sunt cunoscute deopotrivă doctrinarilor și neofiților, problematica abordată făcând obiect de studiu, iar în timp dezvoltându-se și o bogată jurisprudență; însă, întrucât reunirea într-o structură unitară, sub formă de coduri, în vederea sistematizării și concentrării legislației, a reglementărilor dintr-un anumit domeniu sau dintr-o ramură de drept, subordonate unor principii comune, continuă să penduleze între o recomandare a normelor de tehnică legislativă¹⁰ și un deziderat al profesioniștilor dreptului, o sumedenie de alte prevederi privind protecția arborilor și arbuștilor, apte să producă rezultatul juridic în scopul căruia au fost edictate, sunt condamnate fie

---

diversity: A case study of two Iowa (USA) communities, Urban Forestry & Urban Greening, vol. 62, 2021, 127183, ISSN 1618-8667. Material disponibil la <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127183>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1618866721002089>). Accesat la data de 18 iulie 2023].

² Zita Ring, Doris Damyanovic, Florian Reinwald, *Green and open space factor Vienna: A steering and evaluation tool for urban green infrastructure*, Urban Forestry & Urban Greening, Vol. 62, 2021, 127131, ISSN 1618-8667. Material disponibil la <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2021.127131>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1618866721001564>). Accesat la data de 18 iulie 2023.

³ George V. Profous, Robert E. Loeb, *The legal protection of urban trees: a comparative world survey*, Journal of Environmental Law, vol. 2 (1990), nr. 2, p. 179.

⁴ M. Of. nr. 143 din 26 februarie 2014.

⁵ M. Of. nr. 300 din 7 aprilie 2008.

⁶ M. Of. nr. 442 din 29 iunie 2007.

⁷ M. Of. nr. 262 din 13 aprilie 2011.

⁸ M. Of. nr. 611 din 12 august 2015.

⁹ M. Of. nr. 320 din 18 aprilie 2023.

¹⁰ Art. 18 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată (M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010).

la căderea în desuetudine, fie la o existență ștearsă, la periferia dreptului. În tot acest răstimp, necesitatea plantării arborilor și arbuștilor se reflectă în legislație¹¹.

2. Noțiunile de „arbore” și „arbușt”, deși intens uzitate în legislația română¹², nu beneficiază de o definiție legală, motiv pentru care considerăm că sensul acestora va fi cel din limbajul curent¹³. Observăm de asemenea că, fără a defini

¹¹ Potrivit Art. 5 alin. (2) lit. a) din Ordonanța de urgență a Guvernului Ordonanța de urgență nr. 183/2022 privind stabilirea unor măsuri pentru finanțarea unor proiecte de regenerare urbană (M. Of. nr. 1268 din 29 decembrie 2022), „Pentru proiectele care conțin intervenții pentru grădini și parcuri publice urbane, parcuri dendrologice, grădini botanice, suplimentar intervențiilor prevăzute la alin. (1), se pot derula următoarele tipuri de intervenții: (...) reabilitarea fondului vegetal prin înlocuirea și completarea arborilor și plantelor degradate, bolnave, dispărute”.

Potrivit Normativului privind proiectarea, execuția și exploatarea construcțiilor pentru creșe, indicativ NP 022-2021, din 02.06.2021, aprobat prin Ordinul ministrului dezvoltării, lucrărilor publice și administrației nr. 749/2021 (M. Of. nr. 582 din 9 iunie 2021), printre condițiile ce se cer îndeplinite cumulativ pentru ca spațiul de joacă, pentru copii între 1-3 ani, să poată fi amenajat pe terasa construcțiilor-parter, se numără și aceea ca aceasta să fie acoperită de gazon și arbori mici sau arbuști în proporție de 70% din suprafață.

¹² E.g., art. 613 alin. (1) C. civ. stabilește că „În lipsa unor dispoziții cuprinse în lege, regulamentul de urbanism sau a obiceiului locului, arborii trebuie sădiți la o distanță de cel puțin 2 metri de linia de hotar, cu excepția aceluia mai mici de 2 metri, a plantațiilor și a gardurilor vii”, în caz de nerespectare a distanței proprietarul fondului învecinat fiind îndrituit să solicite „scoaterea ori, după caz, tăierea, la înălțimea cuvenită, a arborilor, plantațiilor ori a gardurilor vii, pe cheltuiala proprietarului fondului pe care acestea sunt ridicate” [art. 613 alin. (2) C. civ.]. Indiferent de distanța la care sunt sădiți arborii, proprietarul fondului învecinat are dreptul de a tăia rădăcinile sau ramurile arborilor care se întind pe proprietatea sa, precum și de a păstra fructele căzute în mod natural pe aceasta [Art. 613 alin. (3) C. civ.]. Noțiunea de „arbori” este intens uzitată (și) în cadrul capitolului dedicat instituției uzufructului, în art. 717-719 C. civ., precum și în art. 952 alin. (1) C. civ., a cărui denumire marginală este „Luarea măsurilor pentru conservarea bunului posedat”.

Potrivit art. 7 alin. (6) din Legea nr. 102/2014 privind cimitirele, crematoriile umane și serviciile funerare (M. Of. nr. 520 din 11 iulie 2014), cu modificările și completările ulterioare, cimitirele se împrejmuesc cu gard, în situația celor înființate după intrarea în vigoare a legii, gardul fiind dublat cu o perdea de arbori.

Pentru reducerea impactului vizual determinat de amplasarea unui depozit de deșeuri se realizează, în funcție de folosința dată terenurilor învecinate, și prin „realizarea unei perdele vegetale de protecție cu o lățime ce se va stabili în proiect și, dacă este cazul, plantarea unei perdele formate din mai multe etaje de arbori și arbuști repede crescători” [Anexa nr. 1 pct. 2.6. din Ordonanța Guvernului nr. 2/2021 privind depozitarea deșeurilor (M. Of. nr. 794 din 18 august 2021)].

¹³ „*Ārbore, arbori*, s.m. 1. Nume generic pentru orice plantă cu trunchi înalt și puternic, lemnos și cu mai multe ramuri cu frunze care formează o coroană; copac; *p. restr.* pom. (...) – Lat. *arbor*, -is.”; „*Arbúst, arbuști*, s.m. Plantă lemnoasă mai mică decât arborele, care se ramifică de la rădăcină în formă de tufă și nu formează o coroană distinctă. – Din fr. *arbuste*, lat. *arbustum*.” [Academia Română (București), Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti”, Ed. a 2-a, rev., Ed. Universul Enciclopedic Gold, 2016, p. 63 col. 2].

Dintre dicționarele de dreptul mediului consultate, unul singur definește cele două noțiuni, după cum urmează: „arbori – plante lemnoase cu trunchi solid și ramuri cu frunze care formează o coroană. Termenul «arbori» este sinonim cu cel de «copaci» sau de «pomi», iar „arbușt – plantă lemnoasă care se ramifică de la rădăcină în formă de tufă, fiind denumită și «copăcel»” [Ciprian Raul Romișan, *Dicționar de dreptul mediului*, Ed. All Beck, București, 2004, p. 17 col. 1].

noțiunile de „pomi” și „arbuști fructiferi”, Legea pomiculturii nr. 348/2003, enumeră în anexa nr. 1 speciile care se cultivă în România.

Ca urmare, considerăm că se impune, în regim de urgență, definirea noțiunilor de „arbore” și „arbusť”, precum și alcătuirea unei liste exhaustive a speciilor existente în România, în acest sens reglementarea problematicii speciilor invazive putând să servească ca model. Apreciem ca insuficiente prevederile existente, în prezent, în legislație¹⁴.

3. Protecția arborilor și arbuștilor în legea-cadru a protecției mediului.

Art. 62 și 70 lit. f) din Ordonanța de urgență nr. 195/2005 privind protecția mediului¹⁵, aprobată prin Legea nr. 265/2006¹⁶, cu modificările și completările ulterioare, instituie, în sarcina deținătorilor, cu orice titlu, ai terenurilor pe care se găsesc perdele și aliniamente de protecție, spații verzi, parcuri, garduri vii, obligația întreținerii acestora în scopul îmbunătățirii capacității de regenerare a atmosferei, protecției fonice și eoliene¹⁷, respectiv în sarcina autorităților administrației publice locale, precum și a persoanele fizice și juridice, a obligației de adoptare a elementelor arhitecturale adecvate și a optimizării densității de locuire, „concomitent cu menținerea, întreținerea și dezvoltarea spațiilor verzi, a parcurilor, a aliniamentelor de arbori și a perdelelor de protecție stradală, a amenajamentelor peisagistice cu funcție ecologică, estetică și recreativă, în conformitate cu planurile de urbanism și amenajarea teritoriului”, în scopul asigurării unui mediu de viață sănătos.

4. Protecția juridică a arborilor și arbuștilor în legislația sectorială de mediu.

Legea cadru a apelor, interzice „(...) tăierea arborilor sau arbuștilor de pe terenurile situate în albiile majore ale cursurilor de apă și pe țărmul mării, fără aprobarea autorității de gospodărire a apelor și a organelor silvice de specialitate”, precum și, „în scopul asigurării stabilității și integrității digurilor, barajelor și a altor lucrări de apărare împotriva acțiunilor distructive ale apelor”, „tăierea la ras a perdelelor forestiere de protecție a digurilor și lacurilor de acumulare”¹⁸.

¹⁴ E.g., din economia Anexei nr. 5 (Simboluri folosite pentru arbori și arbuști) a Ghidului de bune practici privind compoziții, scheme și tehnologii de regenerare a pădurilor și de împădurire a terenurilor degradate, din 28.09.2022, aprobat prin Ordinul ministrului mediului, apelor și pădurilor nr. 2.533/2022 (M. Of. nr. 1.000 din 14 octombrie 2022) rezultă o listă, cel mai probabil incompletă, a arborilor și arbuștilor de interes forestier existenți în România.

¹⁵ M. Of. nr. 1.196 din 30 decembrie 2005.

¹⁶ M. Of. nr. 586 din 6 iulie 2006.

¹⁷ După cum s-a subliniat în doctrină, „ordonanța distinge între deținătorii de terenuri și deținătorii fondului forestier” [Anca Ileana Dușcă, *Dreptul mediului: caiet de seminar*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 108].

¹⁸ Art. 30 alin. (1) teza II și art. 76 alin. (1) lit. f) din Legea apelor nr. 107/1996 (M. Of. nr. 244 din 8 octombrie 1996, cu modificările și completările ulterioare).

O abordare similară găsim și în art. 21 din Ordonanța de urgență nr. 202/2002 privind gospodărirea integrată a zonei costiere¹⁹, aprobată prin Legea nr. 280/2003²⁰, care instituie în zona costieră, de-a lungul de-a lungul cursurilor de apă sau al Mării Negre, pentru evitarea spălării nutrienților, zone de protecție necultivate, în care se pot planta „numai arbori, arbuști, gazon și flori”. De asemenea, în zonele supuse eroziunii, se instituie obligativitatea înființării de perdele de protecție din arbori sau arbuști, „în funcție de condițiile locale”.

Art. 2 din Legea nr. 24/2007 privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților (republicată)²¹, cu modificările și completările ulterioare, recunoaște, în conformitate cu dreptul constituțional al fiecărei persoane fizice la un mediu sănătos, „accesul liber pentru recreere în spațiile verzi proprietate publică, dreptul de a contribui la amenajarea spațiilor verzi, la crearea aliniamentelor de arbori și arbuști, în condițiile respectării prevederilor legale în vigoare”.

Pentru protecția și conservarea spațiilor verzi, persoanelor fizice și juridice le incumbă, printre altele, obligația respectării regulilor de apărare împotriva incendiilor pe spațiile verzi, abținerea de la efectuarea de tăieri neautorizate sau de la vătămarea arborilor și arbuștilor, efectuarea transplantării arborilor și arbuștilor numai cu acordul administrației publice locale și al autorităților teritoriale pentru protecția mediului, iar în calitate de proprietarii și administratorii de spații verzi cu arbori și arbuști, obligația realizării măsurilor de întreținere a acestora și asigurarea drenării apelor în exces de pe suprafața spațiilor verzi, în rețeaua de preluare a apelor pluviale²².

Este prohibită intervenția cu tăieri în coroana arborilor ornamentali (tei, salcâm, castan, arțar, mesteacăn, stejar) plantați pe spațiile verzi din domeniul public, precum și al celor plantați în aliniamente în lungul bulevardelor și străzilor, pe terenurile din zonele urbane și rurale, „cu excepția lucrărilor de eliminare a ramurilor uscate sau a celor care afectează siguranța traficului pietonal și rutier, a imobilelor aflate în apropiere, precum și a celor de pe traseul rețelelor aeriene”²³.

Art. 30 alin. (1) teza I și art. 76 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 107/1996 interzic plantările de arbori sau arbuști pe terenurile situate în albiile majore ale cursurilor de apă și pe țărmul mării, fără aprobarea aceluiași instituții, precum și „plantarea arborilor de orice fel pe diguri, baraje și pe alte lucrări de apărare”.

Art. 30 alin. (2) din Legea nr. 107/1996, lasă deschisă posibilitatea efectuării defrișărilor necesare asigurării vizibilității semnalelor de balizaj și a mijloacelor de semnalizare, pe toată întinderea malurilor și apelor în zona căilor navigabile (maritime, fluviale etc.), în punctele stabilite de către autoritatea publică centrală din domeniul transporturilor, cu avizul prealabil al organelor silvice și al Administrației Naționale „Apele Române”.

¹⁹ M. Of. nr. nr. 965 din 28 decembrie 2002.

²⁰ M. Of. nr. 454 din 26 iunie 2003.

²¹ M. Of. nr. 764 din 10 noiembrie 2009.

²² Art. 5 lit. b) și c), art. 9 alin. (2), art. 12 alin. (2) și (4) din Legea nr. 24/2007.

²³ Art. 12 alin. (5) din Legea nr. 24/2007.

Punerea în aplicare a deciziilor luate la nivelul administrațiilor publice locale de tăiere a arborilor sănătoși din spațiile verzi, astfel cum sunt acestea definite legal²⁴, este condiționată de obținerea avizului emis de agențiile județene pentru protecția mediului, respectiv a municipiului București²⁵.

Anual, legislația din domeniul halieutic privind stabilirea perioadelor și zonelor de prohibiție a pescuitului, precum și a zonelor de protecție și refacere biologică a resurselor acvatice vii prevede interdicția realizării, în arealele și perioadele indicate, de „lucrări în zona malurilor, taluzurilor și albiei minore, care împiedică migrarea, reproducerea sau pun în pericol existența resurselor acvatice vii, cum ar fi (...) tăierea și recoltarea (...) arborilor și arbuștilor (...)”²⁶.

În scopul identificării și evaluării riscurilor pentru starea vegetației și a pădurilor, Centrul de Evaluare a Calității Aerului (CECA), structură în cadrul instituției publice cu competențe în implementarea politicilor și legislației în domeniul protecției mediului, pune la dispoziția autorității publice centrale care răspunde de silvicultură datele certificate de calitate a aerului înconjurător provenite din RNMCA²⁷ (n.n.- Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului). Autoritatea publică centrală care răspunde de silvicultură „evaluează riscurile și elaborează rapoarte anuale cu privire la starea vegetației și a pădurilor corelată cu datele de calitate a aerului înconjurător, pe care le pune la dispoziția autorității publice centrale pentru protecția mediului”, „evaluează riscurile și elaborează rapoarte anuale cu privire la starea vegetației și a pădurilor corelată cu datele de calitate a aerului înconjurător, pe care le pune la dispoziția autorității publice centrale pentru protecția mediului”, respectiv „poate efectua activități suplimentare

²⁴ Art. 3 din Legea nr. 24/2007: „Spațiile verzi se compun din următoarele tipuri de terenuri din intravilanul localităților:

- a) spații verzi publice cu acces nelimitat: parcuri, grădini, scuaruri, fâșii plantate;
- b) spații verzi publice de folosință specializată:

1. grădini botanice și zoologice, muzee în aer liber, parcuri expoziționale, zone ambientale și de agrement pentru animalele dresate în spectacolele de circ;

2. cele aferente dotărilor publice: creșe, grădinițe, școli, unități sanitare sau de protecție socială, instituții, edificii de cult, cimitire;

3. baze sau parcuri sportive pentru practicarea sportului de performanță;

c) spații verzi pentru agrement: baze de agrement, poli de agrement, complexuri și baze sportive;

d) spații verzi pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă;

e) culoare de protecție față de infrastructura tehnică;

f) păduri de agrement.

g) pepiniere și sere”.

²⁵ Art. 12 alin. (6) din Legea nr. 24/2007.

²⁶ Art. 5 alin. (1) lit. b) din Ordinul comun al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale și al ministrului mediului, apelor și pădurilor nr. 10/235/2023 privind stabilirea perioadelor și zonelor de prohibiție a pescuitului, precum și a zonelor de protecție și refacere biologică a resurselor acvatice vii în anul 2023 (M. Of. nr. 75 din 27 ianuarie 2023).

²⁷ Art. 8 lit. r) din Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător (M. Of. nr. 452 din 28 iunie 2011), cu modificările și completările ulterioare.

de monitorizare a calității aerului înconjurător și măsurări indicative, cu prelevare pasivă sau secvențială în puncte fixe, pentru a evalua riscurile pentru starea vegetației și a pădurilor, potrivit prevederilor prezentei legi”²⁸.

5. Protecția arborilor și arbuștilor se realizează și ca urmare a punerii în aplicare a prevederilor existente în acte normative speciale care, fără a fi sectoriale (de mediu), sub diferite aspecte, privesc și protecția acestora. E.g., art. 15 alin. (1) din Legea nr. 185/2013 privind amplasarea și autorizarea mijloacelor de publicitate, republicată²⁹, interzice amplasarea mijloacelor „în ariile naturale protejate de interes național și internațional, cu excepția intravilanelor incluse în acestea, în spații verzi cu caracter ornamental sau cu valoare deosebită, și pe arbori”, iar în Anexa nr. 3 a Hotărârii Guvernului nr. 77/2003 privind instituirea unor măsuri pentru prevenirea accidentelor montane și organizarea activității de salvare în munți³⁰, se prescrie aplicarea marcajelor traseelor turistice direct pe „copaci”, prin vopsire, cu interzicerea fixării în cuie a altor indicatoare.

6. Răspunderea pentru încălcarea normelor de protecție a arborilor și arbuștilor Spre deosebire de legea cadru a protecției mediului anterioară, în prezent nu mai sunt stabilite expres formele de răspundere juridică pe care le angrenează încălcarea normelor de protecție a mediului, însă, *din economia legii, deducem că pot fi angrenate, în mod direct: răspunderea penală, răspunderea contravențională, răspunderea civilă și o formă specială de răspundere, răspunderea pentru prejudiciul adus mediului.* Nu este exclus aportul răspunderii disciplinare și răspunderii materiale în protecția mediului, însă acestea nu vor interveni nemijlocit, în cadrul raportului de dreptul mediului, ci în cadrul raportului de dreptul muncii³¹.

În principal, din perspectiva cantitativă a normelor juridice sancționatorii, încălcarea reglementărilor de protecție a arborilor și arbuștilor atrage răspunderea contravențională („contravențional ecologică”³²).

Achiesăm la opinia potrivit căreia pericolozitatea socială a faptelor prevăzute și sancționate contravențional este, într-un număr apreciabil de cazuri, superioară celei a unor infracțiuni³³, în special, considerăm noi, în domeniul protecției mediului.

---

²⁸ Art. 13 lit. b), c) și f) din Legea nr. 104/2011.

²⁹ M. Of. nr. 147 din 15 februarie 2018.

³⁰ M. Of. nr. 91 din 13 februarie 2003.

³¹ Pentru amănunte a se vedea Ernest Lupan, Mircea Ștefan Minea, Amalia Marga, *Dreptul mediului. Partea Specială: Tratat elementar*, vol. II, Ed. Lumina Lex, București, 1997, pp. 368-369.

³² Gheorghe Durac, *Dreptul mediului (Regimul juridic al răspunderii în domeniul mediului. Doctrină și legislație)*, Ed. Hamangiu, București, 2023, pp. 73-74.

³³ Gheorghe Durac, *op. cit.*, p. 74.

– Contravențiile la legea cadru a protecției mediului, se împart, după criteriul cuantumului amenzilor aplicabile, în trei categorii³⁴. Astfel, încălcarea obligațiilor stabilite în sarcina proprietarilor și deținătorilor de terenuri cu titlu sau fără titlu, respectiv a autorităților administrației publice locale sunt încadrate, potrivit art. 96 alin. (1) pct. 6 și alin. (2) pct. 5 din O.U.G. nr. 195/2005, în categoria I-a și a II-a de contravenții, sancționate cu amendă de la 3.000 lei la 6.000 lei, pentru persoane fizice, și de la 25.000 lei la 50.000 lei, pentru persoane juridice, respectiv cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei, pentru persoane fizice, și de la 30.000 lei la 60.000 lei, pentru persoane juridice³⁵.

– Art. 87 pct. 31 din Legea nr. 107/1996 sancționează contravențional „dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să fie considerate infracțiuni: (...) plantarea, tăierea ori distrugerea arborilor, arbuștilor, tufelor, a culturilor perene și puieților din albiile minore și majore ale cursurilor de apă, din cuvetele lacurilor de acumulare și de pe malurile lor sau de pe baraje, diguri și din zonele de protecție a acestora”. Prin raportare la prevederile art. 88 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 107/1996, cuantumul amenzii este cuprins între 35.000 lei și 40.000 lei, pentru contravenienții- persoane juridice, respectiv între 10.000 lei și 15.000 lei, pentru contravenienții - persoane fizice³⁶.

³⁴ Andrada Mihaela Trușcă, *Particularitățile răspunderii juridice în dreptul mediului*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 182; Gabriel Manu, *Contravenția de mediu*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 164.

³⁵ Cu privire la fapta prevăzută și sancționată de art. 96 alin. (2) pct. 5 din O.U.G. nr. 195/2005, în mod corect, într-o speță, instanțele de judecată au sesizat că „(...)textul legal instituie o contravenție cu caracter complex sens în care era necesar ca agentul constatator să indice numărul de arbori tăiați și efectul produs de această acțiune având în vedere că în conținutul constitutiv al contravenției sunt prevăzute două elemente interdependente – optimizarea densității de locuire *concomitent* cu menținerea, întreținerea și dezvoltarea spațiilor verzi. Pe cale de consecință, textul de lege stabilește o obligație de diligență ce vizează menținerea a unui echilibru astfel încât descrierea faptei ar fi trebuit să cuprindă aceste elemente” (Tribunalul Mureș, Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, decizia nr. 336/ 2012. Document extras din serviciul de informare Indaco Lege5 Online – Indaco Systems - www.lege5.ro. Accesat la data de 11 iulie 2023).

³⁶ O analiză a jurisprudenței relevă tendința îngrijorătoare de admitere în parte a plângerilor formulate împotriva proceselor-verbale în sensul înlocuirii sancțiunii amenzii contravenționale cu sancțiunea avertismentului.

Astfel, într-o speță, în care petentul a tăiat arbori de esență moale cu diametre cuprinse între 20 și 500 mm, în zona dig-mal al râului Tisa, pe o suprafață de circa 10 ari, fără a deține acte de reglementare pe linia de gospodărire a apelor și avizul organelor silvice, instanța a apreciat că în cauză sunt incidente dispozițiile art. 7 alin. (2) din O.G. nr. 2/2001, fapta fiind de o gravitate redusă și în consecință a admis în parte plângerea și a dispus ca sancțiunea amenzii de 10.000 de lei să fie înlocuită cu cea a avertismentului, reținând în considerentele hotărârii că „În ceea ce privește temeinicia actului de constatare, luând în considerare sancțiunea aplicată și individualizarea acesteia, instanța apreciază că limitele amenzii stabilite de textul de sancționare sunt foarte mari și nu există posibilitatea în apărarea persoanei vinovate, de a se proceda la o individualizare în concret a amenzii ce urmează să fie aplicată.

Instanța va avea în vedere că societatea la care este administrator petentul a obținut un certificat de urbanism, precum și faptul că lucrările au fost efectuate cu respectarea distanțelor din anexa Legii

– Spre deosebire de Legea nr. 107/1996, legea cadru privind gospodărirea integrată a zonei costiere se demonstrează mai realistă în aprecierea gradului de pericol social abstract al faptelor prohibite. Astfel, potrivit art. 81 lit. b) din O.U.G. nr. 202/2002, „tăierea ori distrugerea arborilor, arbuștilor, tufelor și a culturilor perene din zona costieră” constituie infracțiune pedepsită cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani sau cu amenda penală.

Apreciem că propunerile de lege ferenda formulate în trecut cu privire la prevederile art. 81 lit. b) din O.U.G. nr. 202/2002 își păstrează validitatea. Doctrina a apreciat că exprimarea elementului material al infracțiunii prin doar două modalități normative („tăiere” și respectiv, „distrugere”) constituie o omisiune vădită a legiuitorului, în condițiile în care, prin felul de incriminare a faptei, „rezultă că scopul urmărit prin actul normativ nu a fost realizat întru totul, (...) deoarece nu s-a asigurat o mai mare protecție a valorilor din acest domeniu”³⁷.

– Legea-cadru privitoare la reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților sancționează, cu amenda contravențională de la 100 la 200 lei, transplantarea arborilor și arbuștilor fără acordul administrației publice locale și al autorităților teritoriale pentru protecția mediului³⁸, respectiv cu amenda

---

nr. 107/1996, modificată privind albiile râurilor și terenul aferent acestora, astfel că acestea pot fi considerate circumstanțe de individualizare judiciară a sancțiunii contravenționale” (Judecătoria Sighetu Marmăției, sentința civilă nr. 2.958/ 2014. Document extras din serviciul de informare Indaco Lege5 Online – Indaco Systems - www.lege5.ro. Accesat la data de 11 iulie 2023).

Într-o altă speță, pentru a dispune înlocuirea amenzii contravenționale în cuantum de 10.000 lei cu avertismentul, s-a apreciat că este suficient pentru atingerea scopului preventiv și educativ al sancțiunii și atragerea atenției petentului asupra necesității conformării la prevederile legale în vigoare, instanța reținând că „petentul nu a intenționat să eludeze legale, ci a dorit să niveleze un drum pe care se realizează accesul spre proprietățile vecinilor săi, aspect confirmat de martorul (...).

Așa cum rezultă din planșele foto depuse la dosarul cauzei, distrugerea tufelor și arbuștilor s-a realizat pe o porțiune restrânsă a albiei, mare parte a drumului nivelat de către petent nefiind situat în imediata apropiere a albiei râului, iar lucrarea efectuată nu a fost de natură să afecteze vegetația de pe malul râului.

Fără a înlătura caracterul contravențional al unei astfel de fapte și fără să se minimalizeze importanța existenței unor perdele de protecție pe malurile râurilor, instanța nu poate ignora faptul că petentul a recunoscut săvârșirea abaterii contravenționale, a manifestat regret față de situația dată, luându-și angajamentul de respecta pe viitor dispozițiile legale în acest sens.

În raport de toate aceste considerente, se poate concluziona că, prin raportarea la modalitatea concretă în care a fost săvârșită, de scopul urmărit, respectiv acela de a realiza un drum de acces și prin raportare la persoana contravenientului, care nu a mai fost sancționat pentru astfel de fapte, și care a conștientizat pericolul faptelor sale, fapta prezintă un grad de pericol scăzut care nu justifică aplicarea unei amenzi într-un cuantum extrem de ridicat” (Judecătoria Baia Mare, sentința civilă nr. 596/ 2016. Document extras din serviciul de informare Indaco Lege5 Online – Indaco Systems - www.lege5.ro. Accesat la data de 11 iulie 2023).

³⁷ Nicolae Conea, Eliodor Tanislav, *Unele propuneri de lege ferenda referitoare la infracțiunile reglementate de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 202/2002 cu privire la gospodărirea integrată a zonei costiere*, Dreptul, nr. 10/2010, pp. 181-182.

³⁸ Art. 23 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 24/2007 raportat la art. 9 alin. (2) din același act normativ.

contravențională de la 200 lei la 1.000 lei pentru persoanele fizice și de la 1.000 lei la 5.000 lei pentru persoanele juridice, încălcarea obligației de a respecta regulile de apărare împotriva incendiilor pe spațiile verzi și de abținere de la efectuarea de tăieri neautorizate sau de la vătămarea arborilor și arbuștilor³⁹.

Încălcarea dispozițiilor prohibitive privitoare la intervenția cu tăieri în coroana arborilor ornamentali (tei, salcâm, castan, arțar, mesteacăn, stejar) plantați pe spațiile verzi din domeniul public, precum și al celor plantați în aliniamente în lungul bulevardelor și străzilor, pe terenurile din zonele urbane și rurale, și la punerea în aplicare a deciziilor luate la nivelul administrațiilor publice locale de tăiere a arborilor sănătoși din spațiile verzi, astfel cum sunt acestea definite legal⁴⁰, fără avizul

³⁹ Art. 23 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 24/2007 raportat la art. 5 lit. b), respectiv lit. c) din același act normativ.

— Într-o speță privitoare la contestarea procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției prevăzută de art. 5 lit. c) din Legea nr. 24/2007 și sancționată de art. 23 alin. (1) lit. b) raportat la cel dintâi, instanța a admis în parte cererea, reindividualizând sancțiunea în sensul reducerii reducerii cuantumului amenzii aplicate de la suma de 5.000 lei la minimumul legal de 1.000 lei, cu menținerea celorlalte dispoziții ale procesului verbal contestat. Cu privire la existența faptei în materialitatea ei, instanța a reținut în considerentele sale că „din Nota de constatare (...) și din planșele fotografice pe care aceasta le conține a rezultat că la data efectuării controlului s-a constatat că (...) au fost executate lucrări de asfaltare a părții carosabile în perioada 2019-2020, iar în data de 14.05.2021 s-au realizat tăieri de copaci pentru executarea trotuarelor aferente acestor străzi. Proiectul Modernizare străzi rurale în localitățile (...) se execută prin PDL 2, titularul proiectului fiind Primăria Comunei (...). Pentru acest proiect, Primăria comunei (...) a solicitat APM (...) acord de mediu, solicitare în urma căreia APM a emis Decizia etapei de încadrare nr. 2179/21.02.2018, însă lucrările aferente modernizării străzii (...) din localitatea (...) (asfaltare part carosabilă, executare trotuare și șanțuri din pământ pentru colectarea apelor pluviale, marcarea și semnalizare) nu sunt însă menționate în Decizia etapei de încadrare nr. 2179/21.02.2018, astfel încât aceste lucrări executate parțial nu sunt reglementate din punct de vedere al protecției mediului. (...) Petenta nu a dovedit o altă situație de fapt față de cea reținută în procesul-verbal contestat. Mai mult, petenta a arătat că pentru realizarea lucrărilor a fost nevoie să taie vegetația care a cuprins și câțiva corcoduși ce se aflau în mijlocul amplasamentelor trotuarului sau rigolelor de preluare a apelor pluviale, recunoscând astfel fapta săvârșită.” (Judecătoria Brăila, sentința civilă nr. 5.545/ 2021. Document extras din serviciul de informare Indaco Lege5 Online – Indaco Systems - www.lege5.ro. Accesat la data de 12 iulie 2023).

⁴⁰ Art. 3 din Legea nr. 24/2007: „Spațiile verzi se compun din următoarele tipuri de terenuri din intravilanul localităților:

- a) spații verzi publice cu acces nelimitat: parcuri, grădini, scuaruri, fâșii plantate;
- b) spații verzi publice de folosință specializată:
  1. grădini botanice și zoologice, muzee în aer liber, parcuri expoziționale, zone ambientale și de agrement pentru animalele dresate în spectacolele de circ;
  2. cele aferente dotărilor publice: creșe, grădinițe, școli, unități sanitare sau de protecție socială, instituții, edificii de cult, cimitire;
  3. baze sau parcuri sportive pentru practicarea sportului de performanță;
- c) spații verzi pentru agrement: baze de agrement, poli de agrement, complexuri și baze sportive;
- d) spații verzi pentru protecția lacurilor și cursurilor de apă;
- e) culoare de protecție față de infrastructura tehnică;
- f) păduri de agrement;
- g) pepiniere și sere”.

emis de agențiile județene pentru protecția mediului, respectiv a municipiului București, se sancționează cu amenda contravențională de la 20.000 lei la 40.000 lei pentru persoanele fizice și de la 40.000 lei la 70.000 lei pentru persoanele juridice⁴¹.

În acest context, atragem atenția asupra faptului că nerespectarea obligației de realizare a măsurilor de întreținere a spațiilor verzi cu arbori și arbuști de către proprietarii și administratorii acestora, respectiv pe cea de drenare a apelor în exces de pe suprafața spațiilor verzi, în rețeaua de preluare a apelor pluviale, nu sunt sancționate contravențional. Propunem de lege ferenda modificarea art. 23 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 24/2007, prin introducerea unei nou teze, textul având următorul conținut: „Nerespectarea prevederilor prezentei legi constituie contravenție și se sancționează cu amendă contravențională după cum urmează: (...) de la 20.000 lei la 40.000 lei pentru persoanele fizice și de la 40.000 lei la 70.000 lei pentru persoanele juridice, pentru încălcarea prevederilor art. 12 alin. (2), (4), (5) și (6)”.

Totodată este sancționată contravențional, cu amenda contravențională de la 200 lei la 1.000 lei pentru persoanele fizice și de la 1.000 lei la 5.000 lei pentru persoanele juridice, „distrugerea spațiilor verzi prin poluare cu ape reziduale, chimicale, deșeuri de producție, produse petroliere sau alte substanțe nocive”⁴².

— Art. 83 alin. (1) lit. e) teza I din Legea nr. 138/2004 a îmbunătățirilor funciare, republicată⁴³, califică drept contravenție la normele privind exploatarea, întreținerea, reparațiile și protecția amenajărilor de îmbunătățiri funciare, „tăierea arborilor, arbuștilor și a puiștilor din perdelele și plantațiile forestiere de protecție antierozională, cu încălcarea normelor silvice (...)” și o sancționează, potrivit art. 83 alin. (2) lit. c) din același act normativ, cu amenda contravențională de la 3.000 la 7.000 de lei. Din economia legii rezultă că acest quantum al sancțiunii contravenționale este aplicabil contravenientului persoană fizică, în cazul contravenientului persoană juridică limitele speciale, minim și maxim al sancțiunii, urmând să fie majorate la dublul lor⁴⁴.

7. Concluzii și propuneri de ferenda

Concluzia principală a cercetării noastre, după trecerea în revistă a celor mai importante reglementări privitoare la arbori, conținute de acte normative al căror principal obiect de reglementare nu-l constituie regimul juridic al acestora, este aceea că, față de importanța valorilor ce se impun a fi protejate și conservate, este necesar un amplu demers de completare a legislației, concentrare și sistematizare a ei.

⁴¹ Art. 23 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 24/2007 raportat la art. 12 alin. (5), respectiv alin. (6) din același act normativ.

⁴² Art. 23 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 24/2007 raportat la art. 21 lit. n) alin. (5) din același act normativ.

⁴³ M. Of. nr. 88 din 13 februarie 2009.

⁴⁴ Art. 83 alin. (3) din Legea nr. 138/2004.

În ceea ce privește completarea legislației, considerăm stringentă definirea noțiunilor de „arbore” și „arbust”, precum și alcătuirea unei liste exhaustive a speciilor existente în România, în acest sens reglementarea problematicii speciilor invazive putând să servească drept model.

Se impune sancționarea nerespectării obligației de realizare a măsurilor de întreținere a spațiilor verzi cu arbori și arbuști de către proprietarii și administratorii acestora și a celei de drenare a apelor în exces de pe suprafața spațiilor verzi, în rețeaua de preluare a apelor pluviale. În acest sens am formulat propuneri de lege ferenda privitoare la modificarea conținutului art. 23 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 24/2007.